

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO SLOVENSKEHO PSYCHOLÓGA

PROFESOR DAMIÁN KOVÁČ

Predstavovať jubilanta je nosenie vody v koši, nepochybne poznajú ho všetci psychológovia doma na Slovensku, ale aj v zahraničí, preto bude vhodné pripomenúť si významné výročie aj na stránke nášho Bulletinu.

Damián Kováč sa narodil 3. 8. 1929 v Nižnom Slavkove (Slovakia) a po štúdiách psychológie na Univerzite Komenského v Bratislave (1949-1952) pracoval prakticky celý profesiový život v Slovenskej akadémii vied, najprv v Psychologickom oddelení Filozofického ústavu SAV, neskôr v Psychologickom laboratóriu a napokon v Ústave experimentálnej psychológie SAV, kde od roku 1960 zastával funkciu riaditeľa a to po celých viac ako 31 rokov.

Vymenovať všetky najdôležitejšie aktivity a významné nevynechať, by bola pre každého laudátora nadľudská práca, preto aspoň telegraficky najdôležitejšie a najvýznamnejšie momenty.

1. Vedecký prínos jubilanta možno vidieť predovšetkým v teoretickom a empirickom rozpracovaní otázok všeobecnej psychológie, výsledkom dlhoročnej práce bola publikácia „Teória všeobecnej psychológie“, vydaná v roku 1985, kde jubilant syntetizoval výsledky výskumov, realizovaných na Ústave experimentálnej psychológie SAV. Kniha získala hlavnú cenu SAV za pôvodnú vedeckú prácu v oblasti spoločenských vied. Monografia Psychológiou k metanoi z roku 2007, je venovaná kvalite či nekvalite života súčasného človeka a potrebe jej nápravy. Do tretice je to zatiaľ posledná monografia „Umne starnúť“, s autorovými odbornými ale aj úprimnými vyznaniami a hodnoteniami seniorského veku. K podnetným publikáciám, ktoré mapujú a hodnotia dianie na základnom pracovisku jubilanta, patrí „Ústav experimentálnej psychológie SAV - Koncízne výsledky do roku 2010“, v ktorej sú uvedené základné orientácie a výsledky pracoviska, kde z pera jubilanta sú spracované bazálne otázky, napr. psychologická

konceptia hoministickej psychológie, osobnosť ako psychoregulátor konania až po psychológiu kvality života. Celkove ide o päť pôvodných knižných publikácií, jedna vydaná v Spolkovej republike Nemecko, ako spoluautor sa podieľal na šiestich publikáciách, jedna vyšla v bývalom Sovietskom zväze. Okrem knižných publikácií, evidujeme viac ako 500 pôvodných časopiseckých štúdií, širokého zamerania, od problematiky laterálnej preferencie po osobnosť, ktoré mali značný citačný ohlas.

2. Ďalšou oblasťou, v ktorej mapujeme prínos jubilanta, sú kroky k etablovaníu psychológie, predovšetkým vyvedeniu nášho odboru z lona „spoločenských vied“ a vymedzenie psychológie ako vedy o psychickej regulácii, zdôraznením interfunkčného prístupu, ktorý nahrádza systémový prístup. Integrovaným výstupom bola práca na komplexnom modeli osobnosti, ktorý získal primerané uznanie a obľubu.
3. Významné sú aktivity jubilanta vo vedecko-organizačnej oblasti. V tejto súvislosti však predsa jeden z najdôležitejších počínov, ktorým bolo iniciovanie a realizácia v tom čase snáď najvýznamnejšej aktivity. Ide o rad medzinárodných konferencií, nazvané ako „Stretnutie psychológov podunajských krajín“, ktorých väčšina sa konala na Slovensku v krásnom zámockom prostredí Smoleníc. Na týchto stretnutiach mali slovenskí psychológovia možnosť prezentovať výsledky vlastnej práce a priamo konfrontovať s vtedajším rozdeleným svetom „Východu a Západu“. Neboli to však len „západní“ psychológovia, ale konferencie sa zúčastnili napr. aj kolegovia z Japonska, či iných „nedunajských“ krajín. Ako významný predstaviteľ slovenskej psychologickéj obce (Predseda Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV ale aj predseda Československej psychologickéj spoločnosti) sa prof. Kováč aktívne podieľal na organizovaní aj medzinárodných konferencií psychologických spoločností Slovenska a Česka – Psychologických dní. Prof. Kováč bol členom Predsedníctva SAV, predseda vedeckého kolégia SAV pre psychológiu, členom „Učených spoločností a akadémií vied Slovenska a Česka“.
4. Nemenej dôležitá je pedagogická činnosť D. Kováča, ktorý pôsobil ako obľúbený profesor skoro na všetkých slovenských univerzitách, a to nielen humanitného zamerania, ale aj technického. Úspešne sa však uviedol tiež

ako hosťujúci profesor na Viedenskej univerzite, univerzite v rakúskom Klagenfurte a na viacerých iných významných psychologických pracoviskách. Doslova nespočítateľné je množstvo vystúpení na domácich a medzinárodných vedeckých a odborných fórach, viac ako 50 vyžiadaných prednášok v zahraničí, domácich a zahraničných konferenciách a seminároch a pod., kde jubilant často a rád diskutoval, čo bolo pre všetkých kolegov vždy dobrou spätnou väzbou k ich práci.

5. Za roky úspešnej vedeckej práce dostal prof. Kováč viacero významných domácich i zahraničných ocenení. Medzi najvýznamnejšie patria Plaketa Wilhelma Wundta, udelená pri príležitosti storočnice vedeckej psychológie od International Union of Psychological Sciences (1980); Commemorative Coin „Hungarian Republic“ (Defence for Children International) v roku 1993; Zlatá pamätná plaketa pri príležitosti 25. Výročia SAV (1968); Zlatá plaketa Ľudovíta Štúra za zásluhy v spoločenských vedách (1979); Strieborná medaila SAV (1989); Čestná plaketa Filozofickej fakulty Univerzity J. E. Purkyne (1982); Zlatá plaketa L. Štolla za zásluhy v spoločenských vedách (ČSAV) v roku 1989; Čestná zlatá medaila Slovenskej lekárskej spoločnosti za zásluhy o rozvoj psychologickéj vedy na Slovensku (1996); Plaketa Antona Jurovského za celoživotný prínos k rozvoju psychológie na Slovensku (2002), udelená Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV.

Vážený pán profesor, milý Damián, v mene Slovenskej psychologickéj spoločnosti ti prajem veľa spokojných dní, nech sa ti darí v zdraví.

Doc. PhDr. Ivan Sarmány-Schuller, CSc.